

บทคัดย่อ

ภาคนี้ฉบับนี้ เป็นการศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ของหน่วยงานบริหาร กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานและกระบวนการด้านการจัดการความรู้ของกองคลังและกองแผนงาน กรมอนามัย (2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของกองคลังและกองแผนงาน กรมอนามัย (3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความรู้ของกองคลังและกองแผนงาน กรมอนามัย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้คัดเลือกหน่วยงานจากกรมอนามัยมาเป็นกรณีศึกษาทั้งสิ้น 2 หน่วยงาน ได้แก่ กองคลังและกองแผนงาน โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของหน่วยงานบริหาร กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในส่วนของกองคลัง จำนวน 3 ท่าน และกองแผนงาน จำนวน 3 ท่าน และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงของการดำเนินการจัดการความรู้ในหน่วยงานบริหารของกรมอนามัย รวมทั้งข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาให้มี การจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลของการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานและกระบวนการจัดการความรู้ของหน่วยงานบริหาร กรมอนามัย กล่าวคือ กรมอนามัยจะมีวิธีการจัดการความรู้ที่แยกส่วนตามหน่วยงานภายใน ไม่มีรูปแบบการจัดการความรู้ที่ตายตัว แต่อย่างไรก็ตามแล้วการจัดการความรู้ของกรมอนามัยจะได้รับการกำกับและสนับสนุนจากสำนักงานจัดการความรู้ ในส่วนของกระบวนการจัดการความรู้ของกองคลังและกองแผนงานกรมอนามัย ประกอบด้วย (1) การกำเนิดความรู้ เป็นการสั่งสมประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับจากการทำงานประจำวันและการเข้าร่วมประชุมอบรมตามแต่ที่ได้มีโอกาสได้ไปเข้าร่วม รวมไปถึงการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง อาทิ การหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตและการแลกเปลี่ยนความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นต้น (2) การจัดเก็บความรู้ กรมอนามัยจะอาศัยวิธีการจัดเก็บความรู้โดยการจดบันทึกประสบการณ์ความรู้ที่ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดทำแฟ้มภูมิปัญญา การนำความรู้ที่สำคัญเผยแพร่และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ลงในเว็บไซต์ และการจัดทำนิตยสารเพื่อเป็นการเผยแพร่และจัดเก็บความรู้วิถีหนึ่งด้วย (3) การแบ่งปันความรู้ จะออกมาในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างเครือข่าย นอกจากนั้นยังอาศัยสื่อกลางในการแบ่งปันความรู้ อาทิ เว็บไซต์ นิตยสาร และ

เพิ่มภูมิปัญญา (4) การนำความรู้ไปใช้ การนำความรู้ไปใช้ส่วนมากจะเป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานประจำวัน เพื่อให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อช่วยให้องค์กรเกิดการพัฒนา

2. ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความรู้ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย (1) การจัดการความรู้ยังไม่เกิดทั่วทั้งหน่วยงาน (2) ขาดเวลาในการดำเนินงานที่เพียงพอ (3) ขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน (4) การไม่ได้รับความร่วมมือจากพนักงานในองค์กร (5) บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการความรู้ การจัดการความรู้เป็นเรื่องใหม่ และมีการอธิบายด้วยภาษาทางวิชาการค่อนข้างมากทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จ จากการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จของกรมอนามัย ประกอบด้วย (1) ความเข้าใจในการจัดการความรู้ (2) การสนับสนุนของผู้บริหาร หากผู้บริหารสนับสนุนด้านทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และมีการประเมินผลงานจากการมีส่วนร่วมของพนักงานที่มีส่วนในการจัดการความรู้ รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการส่งเสริมกิจกรรมด้านการจัดการความรู้ด้วยแล้ว ก็จะทำให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น (3) เทคโนโลยี (4) วัฒนธรรมองค์กร (5) การประเมินผล (6) เวลา

จากผลการศึกษาดังกล่าว มีข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการความรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อ กรมอนามัย ได้แก่ (1) การระบุดึงวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ควรให้ชัดเจนและไม่กว้างเกินไป (2) การดำเนินการจัดการความรู้ของกรมอนามัยยังไม่มีรูปแบบเดียวกัน ควรส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานเล็งเห็นความสำคัญและทำให้เกิดการจัดการความรู้ทั่วทั้งองค์กร (3) กรมอนามัยควรสนับสนุนให้ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญมากขึ้น (4) กรมอนามัยจำเป็นที่จะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วม (5) กรมอนามัยควรที่จะนำการจัดการความรู้เข้ามาเป็นชิ้นส่วนเดียวกับงาน อาทิ การสอนงาน การฝึกงาน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พบว่า (1) ก.พ.ร. ควรสนับสนุนในด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการการจัดการความรู้ให้หน่วยงานภาครัฐมีความเข้าใจในเรื่องของการจัดการความรู้เพิ่มมากขึ้น (2) ก.พ.ร. ควรพึงเสียงสะท้อนถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการจัดการความรู้ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างประสิทธิภาพใน

การจัดการความรู้ให้เพิ่มมากขึ้น (3) ก.พ.ร. ควรสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่าง ก.พ.ร. และทุก
หน่วยราชการ เพื่อแบ่งปันประสบการณ์การจัดการความรู้ ซึ่งจะช่วยให้มีการนำแนวคิดที่ดีๆ
เกี่ยวกับการจัดการความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานต่อไป